

Nové možnosti v diagnostice prekanceróz a karcinomu děložního hrdla

Jiří Sláma

**Onkogynekologické centrum
Gynekologicko – porodnická klinika VFN a 1. LF UK
Praha**

Případ ze studie ATHENA

44 let

1987 – 2002 roční cytologické kontroly – *všechny negativní*

2003 ASC-US – *kolposkopie normální, ECC (–)*

2005 cytologie & HPV test – *hrHPV (+) / cytol (–)*

2006 kontrolní cytologie & HPV test – *oba negativní*

2007 kontrolní cytologie & HPV test – *hrHPV (+) / cytol (–)*

2008 kolposkopie – *normální / biopsie neodebrána*

Případ ze studie ATHENA

44 let

2008 zařazena do studie ATHENA:

- *hrHPV (+) / cytol (-)*

2008 vstupní kolposkopie:

- *normální, random biopsie "negativní"*

2009 - 2011 ročně cytol & HPV:

- *všechny 3 kontroly HPV 16+ / cytol (-)*

2011 kolposkopie:

- *HG léze, biopticky verifikován AIS*

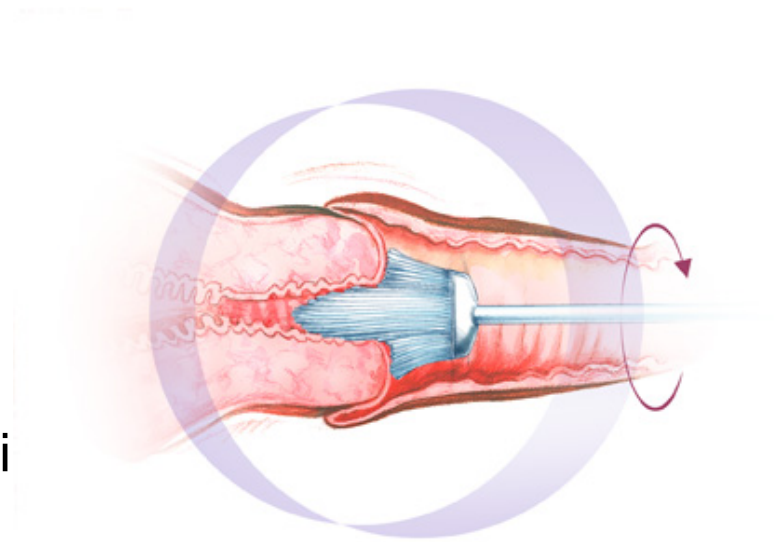
***AIS nezaznamenán 7 konsekutivními cytologickými stěry
(poslední 4 byly LBC)***

Prevalence HPV infekce

nález	high-risk HPV
dlaždicobuněčný karcinom	99,7 %
adenokarcinom	96 %
HSIL	60 - 93 %
AIS	50 - 60 %
LSIL	31 - 60 %
ASC-US / - H	31 - 60 %

HPV test

- průkaz high-risk HPV
- 14 genotypů
  - izolovaný test
  - reflexní test k liquid-based cytologi

metody

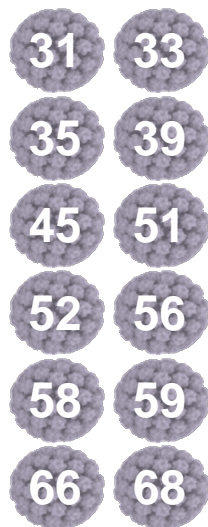
- hybridizační – **vliv odběru, zkřížená reaktivita**
- amplifikační (PCR) – **bez vlivu odběru**

genotypizace

- selektivní - 16, 18, HR / - 16, 18, 45, HR
- individuální

Cobas® HPV test

Kanál 1

12 hrHPV genotypů
jako skupinový výsledek

Kanál 2

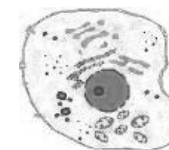
Detekce
HPV16

Kanál 3

Detekce
HPV18

Kanál 4

Detekce β -globinu
(vnitřní kontrola adekvátnosti vzorku)

Klinicky validovaný, FDA schválený test, který současně prokazuje skupinovou přítomnost high-risk genotypů a individuálně nejzávažnějších genotypů HPV16 a HPV18

Věková stratifikace pro použití HPV testu

věk	screening	ASC-US	LSIL	ASC-H	AGC	HSIL
<20	ne	ne	ne	ne	ne	ne
21-29	ne	ano	ne	ano	ano	ne
>30	ano	ano	ne	ano	ano	ne
menopauza	ano	ano	ano	ano	ano	ne

§ současně s cytol / reflexně

§ po normální nebo neadekvátní kolposkopii / při opakované cytol abnormitě

Klinický význam HPV testu

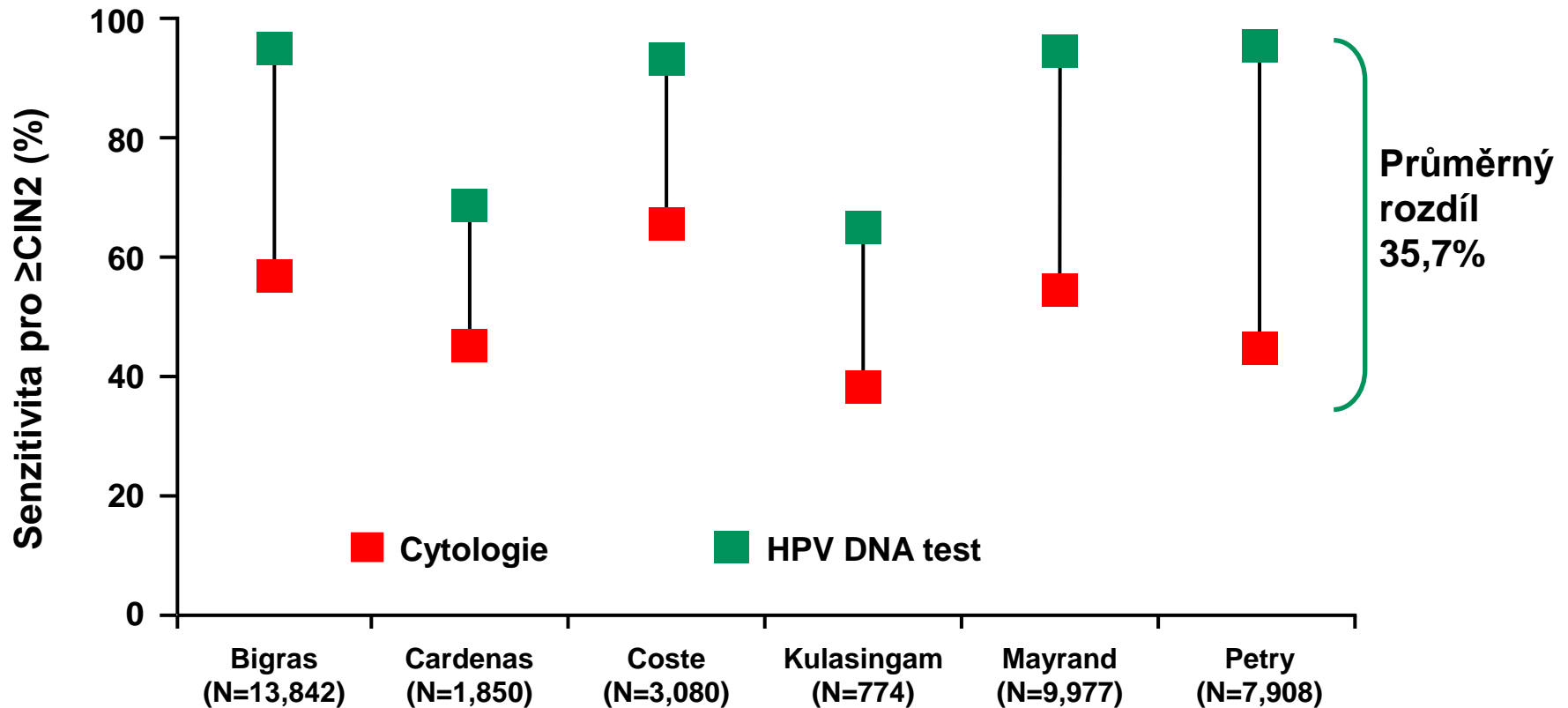
- **třídící funkce**
- **kontrola po ošetření cervikálních lézí**
- **zvýšení citlivosti screeningu**

Klinický význam HPV testu

- **třídící funkce**
- kontrola po ošetření cervikálních lézí
- zvýšení citlivosti screeningu

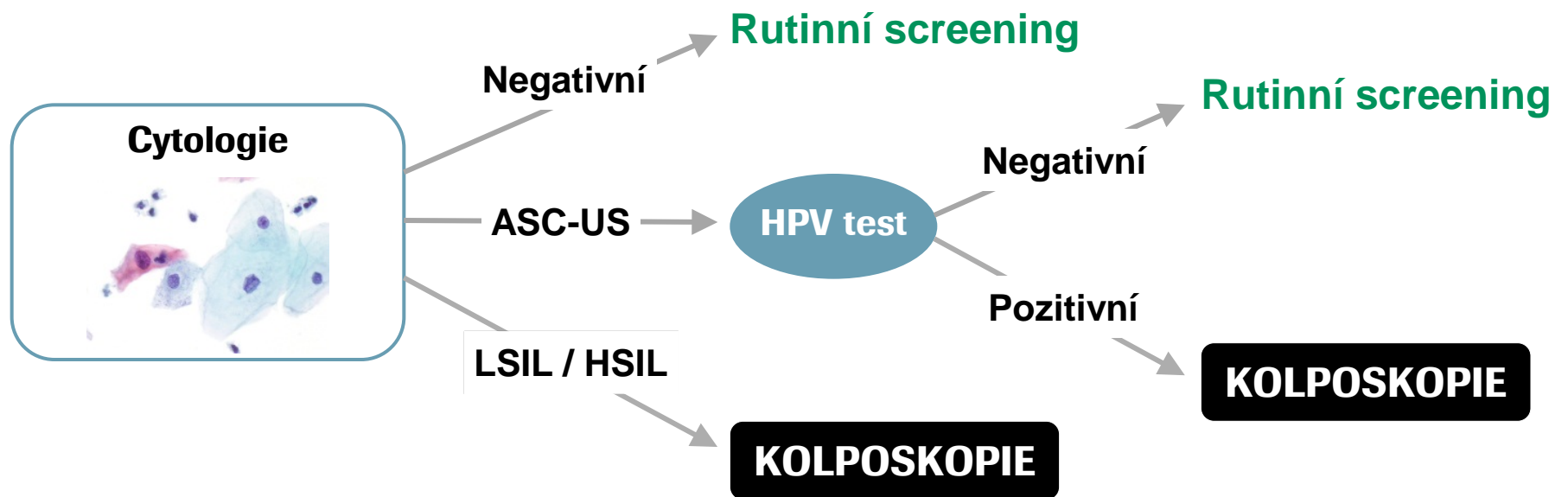
Senzitivita cytologie a HPV testu pro detekci CIN 2+

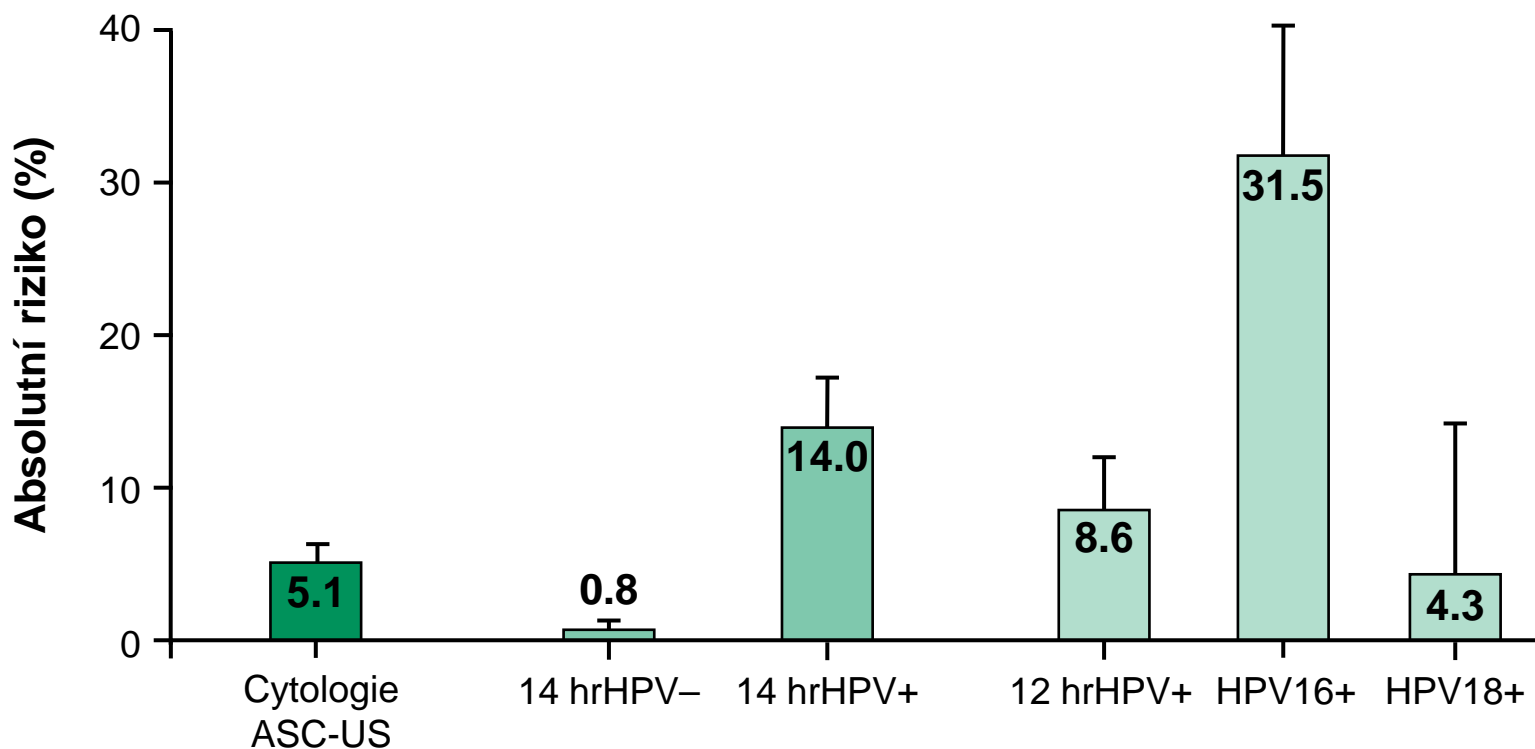
Třídící funkce HPV testu

- **Studie ALTS**
  - třídění **ASC-US**
  - HPV negativita (40 – 60%) bez nutnosti kolposkopické kontroly
  - 10 - 15% detekce nepoznané HG léze

  - třídění **LSIL**
  - přínos jen při LSIL v postmenopauze – stejné jako pro ASC-US
  - bez přínosu pro LSIL ve fertilním věku

Třídící funkce HPV testu

Riziko CIN 2+ podle výsledku HPV testu a podle genotypu u žen s ASC-US ve studii ATHENA

Ženy s ASC-US a HPV16 pozitivitou mají více než 2-násobnou pravděpodobnost $\geq$ CIN2 ve srovnání s ženami s ASC-US a skupinovou hrHPV pozitivitou

Třídící funkce HPV testu

- **ASC-H**
  - po kolposkopii bez průkazu CIN
  - iniciálně (98% senzitivita)

- **AGC-NOS**
  - po opakovaném nálezu
  - endocervikální stěr

Klinický význam HPV testu

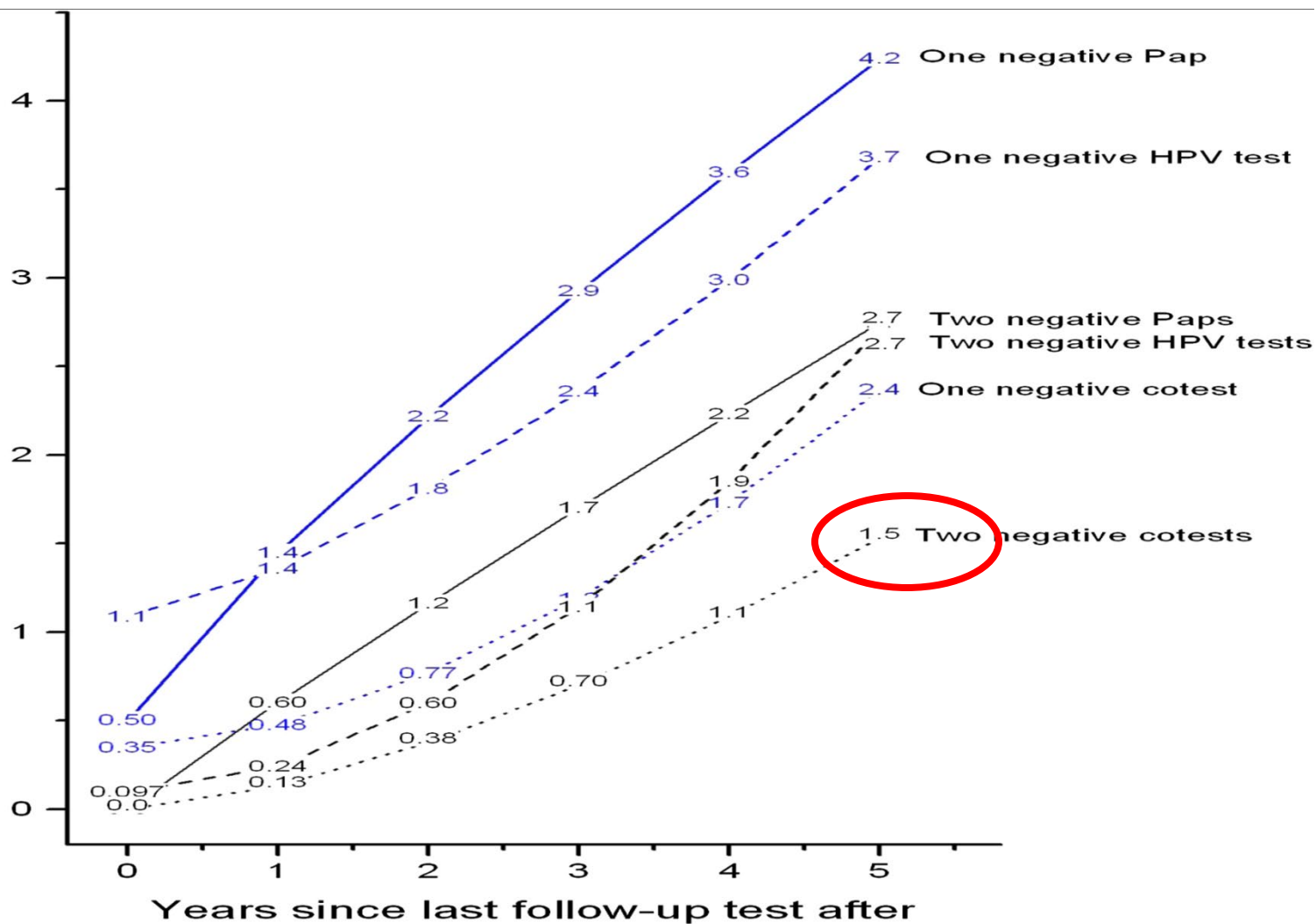
- třídící funkce
- kontrola po ošetření cervikálních lézí
- zvýšení citlivosti screeningu

HPV test po ošetření cervikálních lézí

- nejdříve za **6 – 12 měsíců**
- vhodné zopakovat za **18 – 24 měsíců**
- rychlejší a spolehlivější predikce rezidua a recidivy
  - ve srovnání s cytologií
  - ve srovnání se stavem chirurgického okraje

Riziko CIN 2+ po léčbě CIN 2, 3, AIS

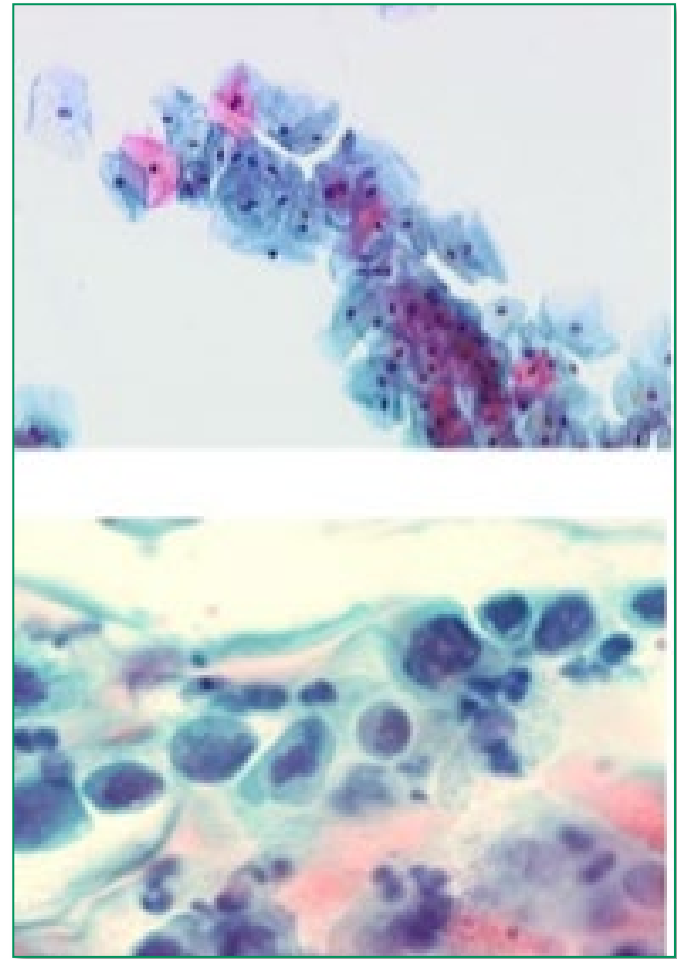

Klinický význam HPV testu

- třídící funkce
- kontrola po ošetření cervikálních lézí
- **zvýšení citlivosti screeningu**

Limity cytologického stěru ve screeningu

- nízká reprodukovatelnost ASC-US a LSIL^{1,2}
- nízká specifita ASC-US pro nález prekancerózy¹
- vysoká variabilita výsledků mezi laboratořemi¹
- nedostatečná schopnost detekovat adenokarcinomy a AIS²
- nutnost vyšší frekvence screeningových kontrol (minimálně každé 2 - 3 roky)³

Anamnestická data u žen s cervikálním karcinomem

případ, n (%)	Kaiser studie ¹	Švédská studie ²
bez screeningu	464 (56%)	789 (64%)
selhání cytologie	263 (32%)	300 (24%)
neadekvátní péče při abnormální cytologii	106 (13%)	91 (7%)

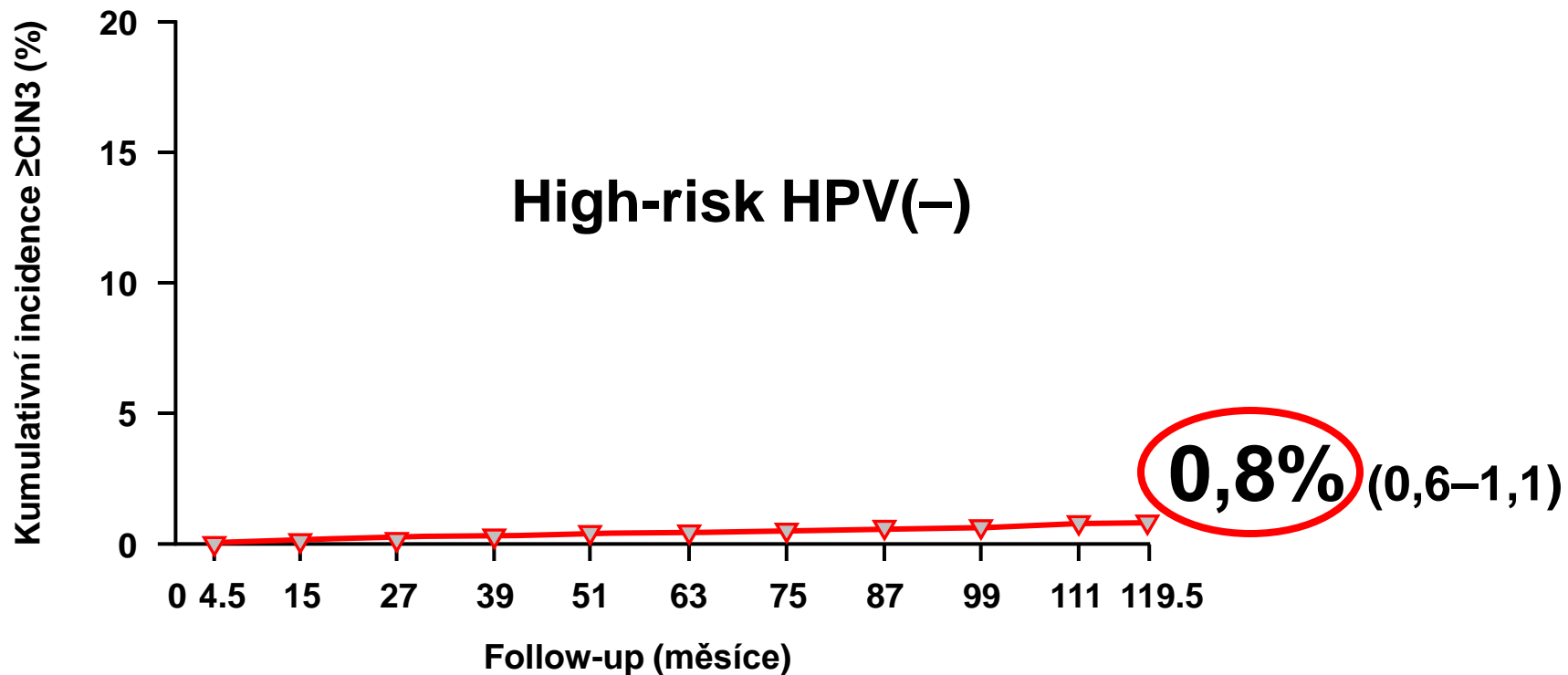
1. Leyden WA, et al. *J Natl Cancer Inst* 2005; 97:675- 683;

2. Andrae B, et al. *J Natl Cancer Inst* 2008; 100:622- 629.

Zvýšení citlivosti screeningu pomocí HPV testu

- **>30 let**
- **samostatný test**
- **doplněk cytologického screeningu**
  - kotestování
  - reflexní test k cytologii
- zvýšení citlivosti a snížení falešné negativity (**15 – 40%**)
- senzitivita HPV testu pro HG léze **95%** (cytologie – **60%**)

Kumulativní incidence CIN3+ u žen s negativní cytologií a vstupní HPV DNA negativitou

HPV screening

Italská NTCC randomizovaná studie fáze 1 & 2

- 25 – 60 let
- randomizace
  - **HPV test (n=47369)**
  - **cytologický screening (n=47001)**
- kolposkopie při cytologii $\geq$ ASC-US nebo hrHPV(+)
- většina žen absolvovala 2 screeningová vyšetření během 6 let

HPV screening

Italská randomizovaná studie

HPV

Cytol

<i>Kdy zjištěn?</i>	CIN3	CA	CIN3	CA
<i>První vyšetření</i>	98	6	47	8
<i>Druhé vyšetření</i>	8	0	17	7
<i>Celkem</i>	106	6	64	15

HPV screening

Italská randomizovaná studie

HPV

Cytol

Kdy zjištěn?

CIN3

CA

CIN3

CA

První vyšetření

98

6

47

8

Druhé vyšetření

8

0

17

7

Celkem

106

6

64

15

HPV screening

Italská randomizovaná studie

HPV

Cytol

Kdy zjištěn?

CIN3

CA

CIN3

CA

První vyšetření

98

6

47

8

Druhé vyšetření

8

0

17

7

Celkem

106

6

64

15

HPV screening

Italská randomizovaná studie

HPV

Cytol

Kdy zjištěn?

CIN3

CA

CIN3

CA

První vyšetření

98

6

47

8

Druhé vyšetření

8

0

17

7

Celkem

106

6

64

15

Kotestovací (HPV + cytologie) screening

POBASCAM - Holandská randomizovaná studie

- **44938 žen, 29 - 56 let**
- **randomizace k cytologii nebo cytologii + HPV**
  - druhá kontrola (za 5 let) s kotestováním obou kohort
- **HPV(+) / cytol(-) opakování obou testů za 6 a 18 měsíců**
- **kolposkopie při perzistenci HPV(+) nebo abnormální cytol**

Kotestovací (HPV + cytologie) screening

POBASCAM - Holandská randomizovaná studie

<i>Kdy zjištěn?</i>	<i>Cytol + HPV</i>		<i>Cytol</i>	
	CIN3	CA	CIN3	CA
<i>První vyšetření</i>	159	12	144	6
<i>Druhé vyšetření</i>	84*	4*	108	14
<i>Celkem</i>	243	16	252	20

Kotestovací (HPV + cytologie) screening

POBASCAM - Holandská randomizovaná studie

<i>Kdy zjištěn?</i>	<i>Cytol + HPV</i>		<i>Cytol</i>	
	CIN3	CA	CIN3	CA
<i>První vyšetření</i>	159	12	144	6
<i>Druhé vyšetření</i>	84*	4*	108	14
<i>Celkem</i>	243	16	252	20

Kotestovací (HPV + cytologie) screening

POBASCAM - Holandská randomizovaná studie

<i>Kdy zjištěn?</i>	<i>Cytol + HPV</i>		<i>Cytol</i>	
	CIN3	CA	CIN3	CA
<i>První vyšetření</i>	159	12	144	6
<i>Druhé vyšetření</i>	84*	4*	108	14
<i>Celkem</i>	243	16	252	20

HPV DNA test versus cytologie ve screeningu

- negativita HPV testu má vyšší a déle trvající negativní predikci
- HPV test umožňuje snížit incidenci cervikálního karcinomu již během 4 - 5 let
- jednorázově provedený HPV test má o 20 - 45% vyšší senzitivitu pro detekci CIN / AIS
- HPV test má nižší specifitu = HPV pozitivita je asi 2x častější

HPV pozitivita - další vývoj

- **hrHPV(+)** je rizikový faktor (>30 let věku)
- dlouhodobá perzistence HPV „neexistuje“
- vývoj infekce
  - clearance
  - CIN / AIS

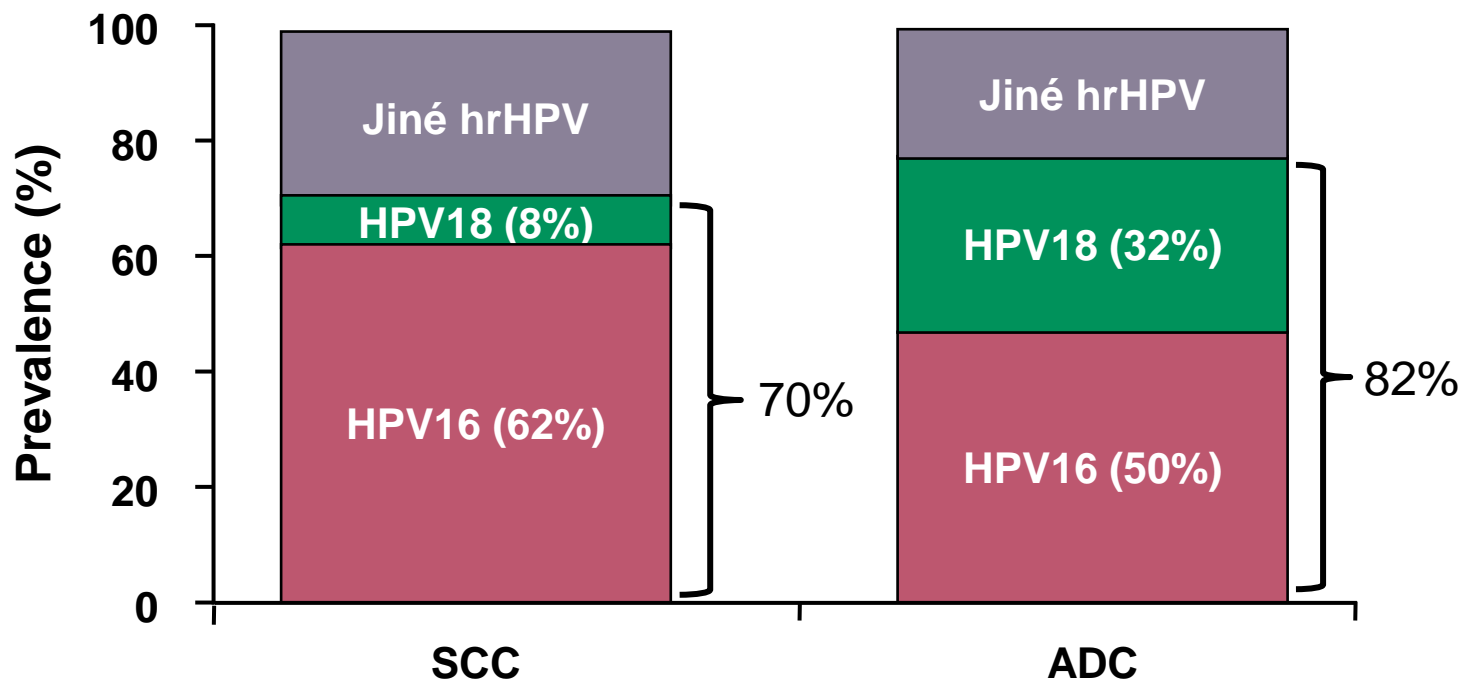
***hrHPV(+)* / *cytol(-)* u žen >30 let (prevalence 5 - 10%)**

- **38% CIN 2+ do 3 let**
- **52% CIN 2+ do 7 let**
- **riziko invazivního Ca roste 3x s každým rokem perzistence**

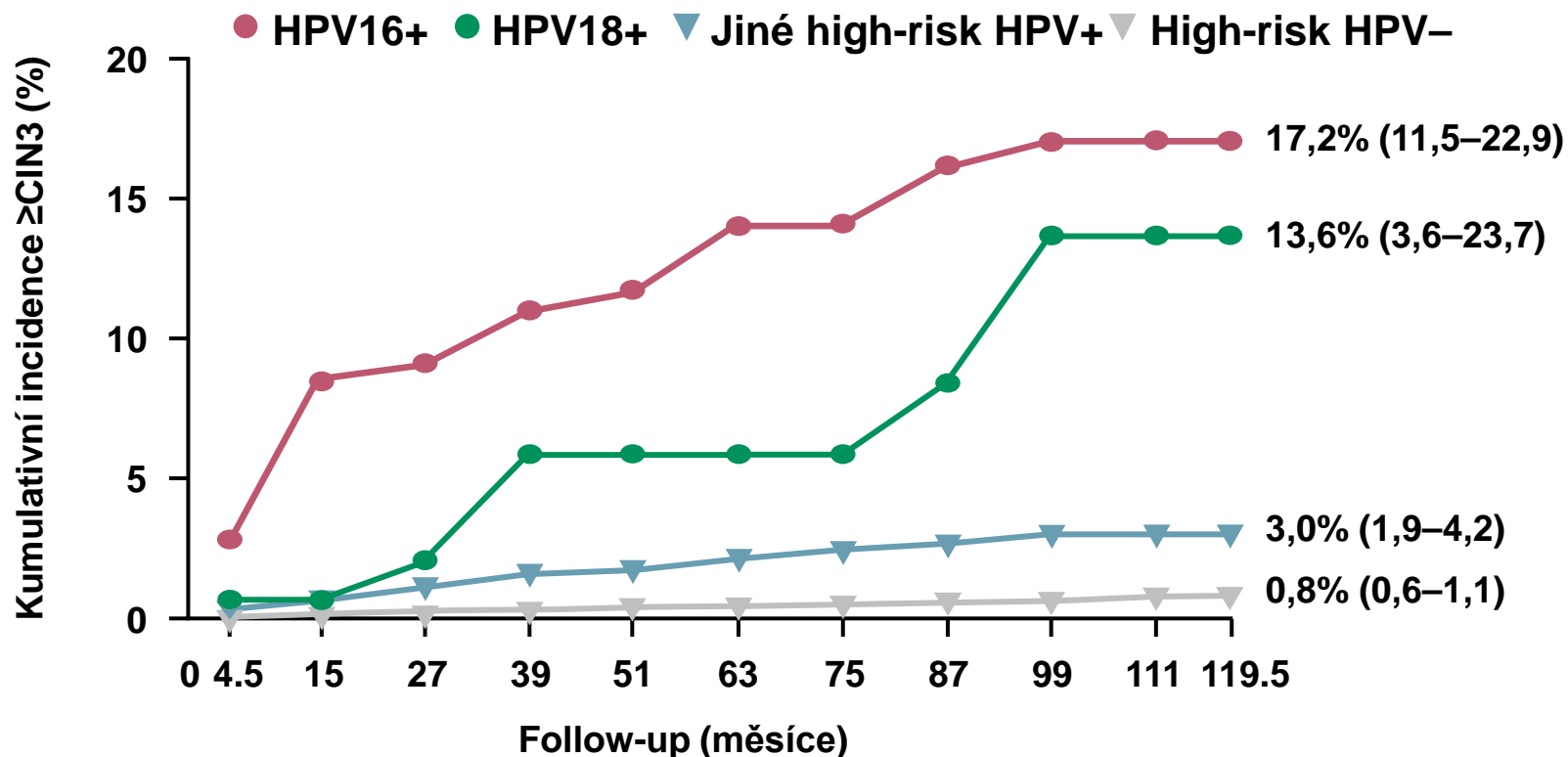
Možné postupy při *hrHPV(+)* / *cytol(-)*

- cytologická kontrola
- expertní kolposkopie
- multikvadrantová random biopsie
- vyšetření biomarkerů (p16, Ki67)
- genotypizace

Prevalence HPV16 a HPV18 u SCC a ADC

Kumulativní incidence CIN 3+ u žen s NILM podle výsledku a genotypu vstupního hrHPV testu

Ženy se vstupní HPV16 a HPV18 infekcí* mají vyšší riziko rozvoje cervikální léze ve srovnání s ženami se vstupní infekcí zbylými 12 hrHPV genotypy

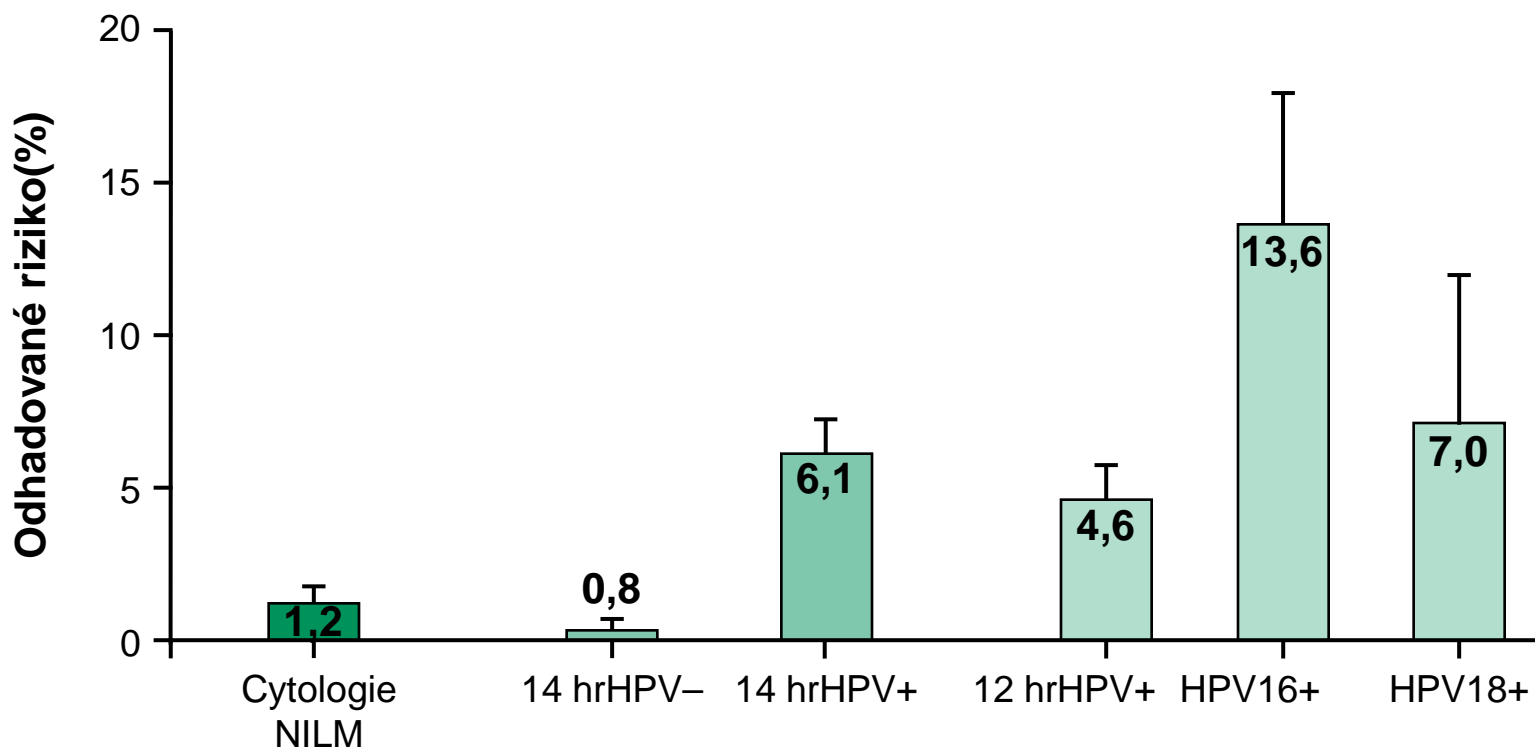
Screening s genotypizací HPV 16/18

studie ATHENA

- **46887 žen, 21 – 93 let**
- **klinické využití HPV testu cobas®**
  - **doplnění cytologického screeningu (reflexně nebo kotest) genotypizací HPV 16/18**
  - **HPV screening s 16/18 genotypizací**

Riziko CIN 2+ podle hrHPV u žen s NILM

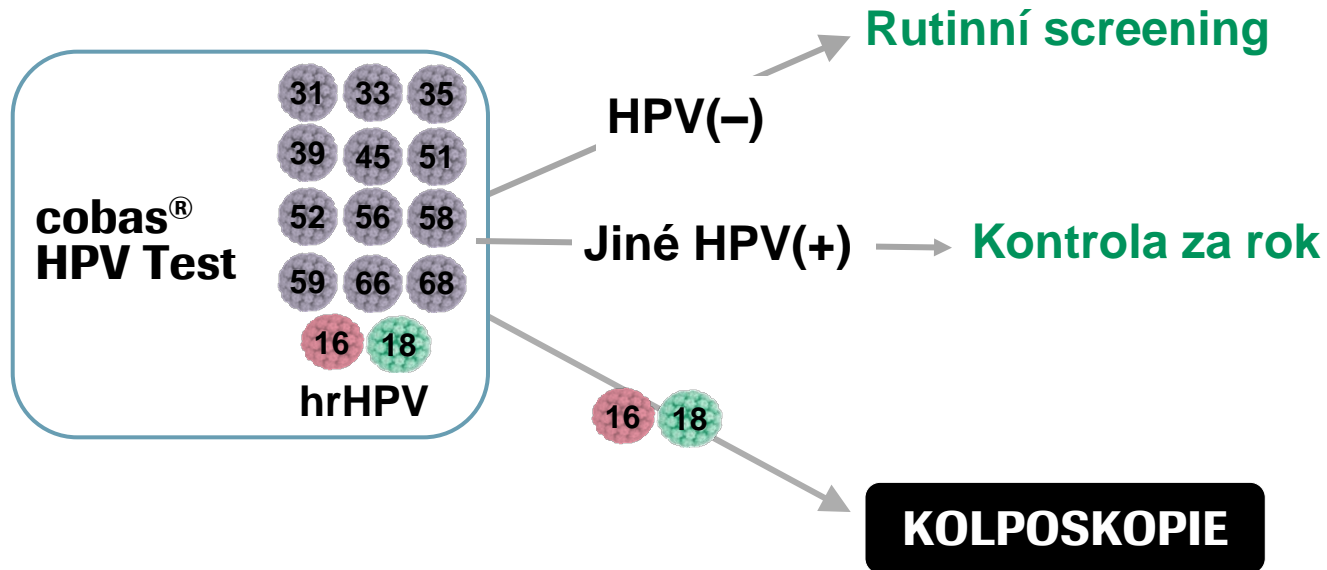
ATHENA

Genotypizace HPV 16 a HPV 18 pomocí cobas® testu umožňuje identifikovat ženy s negativní cytologií, které mají vyšší riziko $\geq$ CIN2

Screening s genotypizací HPV 16/18

ATHENA

Screening s genotypizací HPV 16/18

ATHENA

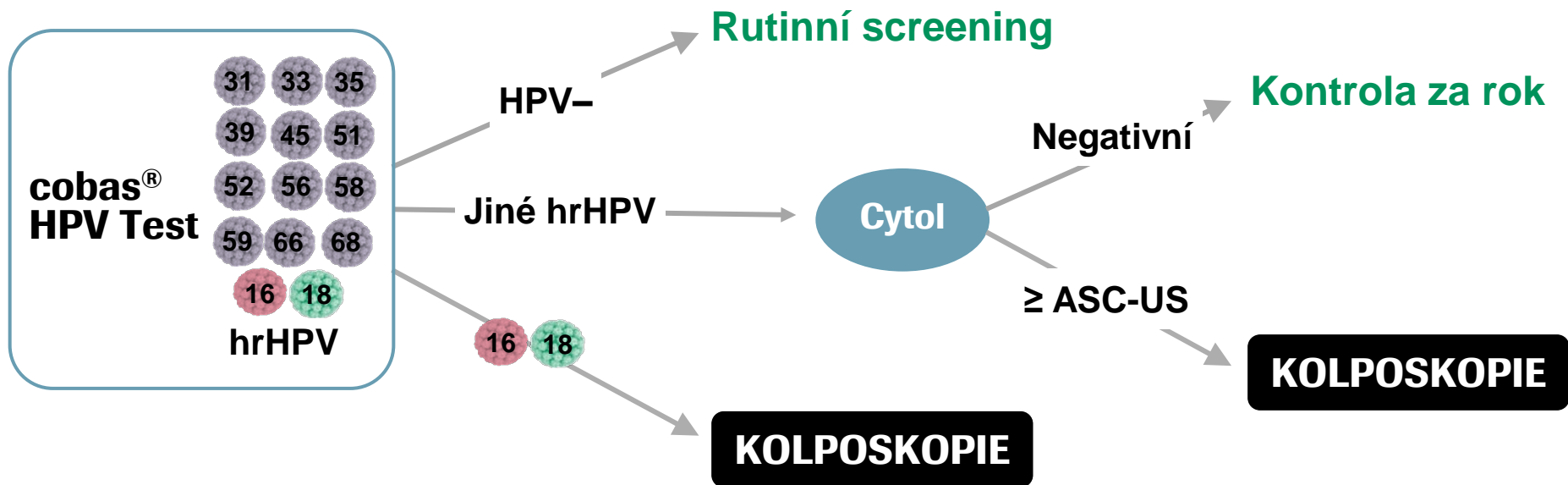
Strategie	Testy (n)	1. vyš. CIN3+	Minuté CIN3+	2. vyš. CIN3+	Kolpo	Kolpo k 1x CIN3+
Cytologie s triage HPV	35546	106	83	0	816	7.7
HPV	34254	170	19	0	2341	13.8
HPV s 16/18	34254	101	19	69	580	5.7

**Méně
kolposkopií**

Screening s genotypizací HPV 16/18 a reflexní cytologií

ATHENA

Screening s genotypizací HPV 16/18 a reflexní cytologií

ATHENA

Strategie	Screening Tests	1. vyš. CIN3+	Minuté CIN3+	2. vyš. CIN3+	Kolpo (n)	Kolpo k 1x CIN3+
Cytologie s triage HPV	35546	106	83	0	816	7.7
HPV	34254	170	19	0	2341	13.8
HPV s 16/18	34254	101	19	69	580	5.7
HPV s triage cytologií	37126	98	19	72	596	6.1
HPV s 16/18 a triage cytologií	36423	136	19	34	982	7.2

HPV DNA test - souhrn

- vyšší senzitivita pro detekci high-grade CIN a AIS než cytologie
- nízká subjektivita a intra/inter-laboratorní variabilita
- vysoká negativní prediktivní hodnota

- třídící test (ASC, AGC)
- test „uzdravení“ po konizaci
- efektivnější screeningový test

- nižší specifita
- kompenzace stratifikací rizika pomocí genotypizace HPV16/18

www.onkogyn.cz